

ENTREVISTA AMB JOSEP RIBAS I VAL

per Pere Homs i Arenas i
Eudald Serra i Arenas

En Josep Ribas i Val és un home prou conegut per tots els allellencs. Sabiem que havia trobat molts pous d'aigua pel procediment del pèndol i també que era una persona que coneixia prou bé les mines que hi ha al subsol del nostre poble, també sabiem que era un gran empeltador de ceps, per això ens va semblar que seria força interessant que ens parlés una mica d'una cosa i l'altre. Tot seguit podreu llegir el que ens va explicar una tarda que el varem anar a veure.

Quan i on va neixer?

Vaig neixer el 9 de setembre de l'any 1914 a la casa de "Cal Vell" d'Alella.

Sabem que es dedica a empeltar ceps. Des de quan s'hi dedica i quin sistema utilitza?

Tant com dedicar-m'hi no. Ara si algú li convé i tinc temps també ho faig. Des de quan ho faig? Es pot dir des de que vaig començar a treballar la terra, vaig volguer saber fer de tot el que convingués relacionat amb aquesta. El sistema que utilitzo per a empeltar ceps, és el de l'aixern o de l'estaca.

Hi ha algú més a Alella que es dediqui a això?

Actualment els qui s'hi dedicaven o són morts o retirats. L'únic que s'hi dedica actualment és en Lluís Pérez, més conegut per en "Lluís de la Plana".

Vostè que sempre s'ha dedicat a la vinya, quin futur veu a les del nostre poble?

El futur de les vinyes del nostre poble, és com un malalt que està al llit amb una malaltia llarga, i que sap que no farà mai més res de bo. Tot el terme d'Alella voltat de cases, i les poques vinyes que queden, la major part estan emmalaltides, i com a final el baix preu del vi.

Sabem també que és un especialista en trobar aigua. Des de quan ho practica i perquè?

No és que sigui un especialista en buscar aigua, més aviat em considero un afeccionat.

Ho practico des de fa molts anys, uns vint-i-cinc o trenta, poc més o menys, ho faig com un entreteniment, igual com el que va pescar o a caçar.

Quin mètode utilitza? El del pèndol o el de la vareta? Expliquins una mica aquests dos mètodes.

Utilitzo el sistema del pèndol, que consisteix en un roc d'un pes aproximat de 100 a 150 grams, i un cordill que no sigui ni de pita, ni de nylon; ha d'ésser de cànam o de cotó, i la pedra no pot ser ni de pissarra ni de porcellana, ja que tots aquests materials són aillants. Una altra cosa important són els peus, els quals tenen d'estar descalços, o bé portar sabates de cuir, però, que els mitjons no siguin de fibra artificial, han de ser de cotó. El sistema de la vara a mi sol no em marca, ara bé, agafant la mà d'una persona que li marqui i en l'altra mà la vara, llavors si que em marca. La vara es posa plana s'avança poc a poc i quan es posa vertical és just en aquest punt per on passa l'aigua. Aleshores es reula amb passes normals comptant-les i quan la vara torna a la posició inicial el número de passes que s'ha comptat és la que està situada la veta d'aigua.

Amb el pèndol la cosa és diferent. Al posar-me a caminar, sense córrer, li dono un moviment endavant i endarrera, i quan troba una veta d'aigua la pedra canvia de sentit indicant la direcció d'aquesta. Ara bé, per saber si la veta és d'aigua o pedra, haig de posar-me de cara, i el pèndol començarà a donar voltes, si em tomo en el sentit contrari del que estava i el pèndol segueix donant voltes és senyal que és pedra, en canvi si el pèndol es para és senyal que hi ha aigua. Per saber la fondària ens hem de posar de cara a la veta i el pèndol es posarà en rotació, posarem sota el pèndol monedes de deu cèntims de coure, d'aquelles d'abans, quan el pèndol es pari és que hem arribat a la profunditat de la veta d'aigua. Cada moneda representa dos metres de profunditat. De totes maneres aquesta fondària pot variar dos o tres metres. En alguns pous la humitat puja més amunt i el pèndol marca aquesta, aleshores per a trobar el raig bo s'ha d'aprofundir un parell de metres.

Quin dels dos mètodes creu és més eficaç?

Els dos sistemes poden ser eficaços. L'eficàcia depen de la persona que els utilitza; ha de tenir pràctica i cap interès monetari.

Les mines també han omplert bona part de la seva vida. Expliquins això.

De les mines poca cosa en puc dir. He recorregut la mina de la casa on vaig neixer, a Cal Vell, i dues o tres més per netejar-les, però res més.

Es podria fer un plànol dels llocs on existeixen o havien existit mines a Alella?

Sí, es podria fer un plànol de les mines que hi ha a Alella, netes o brutes, en bon estat o mig abandonades, o abandonades del tot. Jo crec que en tot el terme d'Alella arribarien a vint-i-cinc o trenta. A Rials n'he comptat cinc o sis, i afegint-hi les de la Coma Clara i les de la Coma Fosca obtindriem aquesta quantitat.

Ens podria explicar dues o tres anècdotes viscudes per vostè en relació amb aquestes especialitats?

No sé si se'n poden dir anècdotes o que, però un dia que estava fent un pou en tot el meu entusiasme, la persona que estava tirant del llevant, de sobte em cridà jalerta Pepet! i a la que em giro aixecant el cap i arrembant-me al mateix temps, em passà com una exhalació el cabàs ple de sorra que si m'araplega no sé pas el que hauria passat, però en seguretat res de bo. Tot va ser degut a un afegit que hi havia en el llevant, aquest es desfé i tururut, cabàs avall. Això va ser per a mi una lliçó, per a treballar en seguretat cal fer servir estris en bones condicions. També hi ha una altra anècdota relacionada amb el canal del Ter. Vaig anar a Vilassar de Mar a mirar-me un pou que donava vint-i-cinc mil litres l'hora abans de que es fes l'esmentat canal i que després es quedà gairebé sec una vegada que el canal es va acabar. En canvi en una altra casa del mateix poble en que tenien un pou que no donava gaire aigua, al començar a funcionar el canal varen tenir

tota l'aigua que varen volguer i sensefer-hi res.

Hi ha algú més a Alella que sàpiga trobar mines?

No ho sé, no puc contestar aquesta pregunta, però si sé que quasi totes les mines d'Alella eren de grans cases de pagès i de cases de senyors com en dèiem. La majoria d'aquestes cases proporcionaven aigua a molta gent del poble, per això quan aquestes mines s'havien de netejar la majoria de la gent del poble hi col·laborava. Per això, quasi tots els homes del poble coneixien i sabien que era una mina.

Quin futur veu a aquestes especialitats a nivell general?

El futur d'aquestes especialitats no és gaire bo. Les urbanitzacions han ofegat Alella, ja no queden vinyes ni terres de conreu, per tant no queda gent que conreui la terra, en conseqüència aquestes especialitats, tan pròpies de la gent del camp, més tard o més d'hora desapareixeran, pot haver-hi una afecció, però en dubto.

Per acabar una pregunta obligada, quin futur veu al poble d'Alella?

El poble d'Alella, pel que fa a les vinyes, com ja he dit en la pregunta anterior, no té pas molt bones perspectives, referent als horts com aquell qui diu ja no en queden, i joves que tinguin interès per a treballar la terra ja no en queda cap, o gairebé cap. Al mateix temps, com ja he dit abans, el sòl s'està urbanitzant cada cop més. Pot arribar el dia que les urbanitzacions arribin fins el mateix casc urbà. Es per això que no veig les coses massa clares.

La xerrada que varem mantenir amb en Josep Ribas, va significar per a nosaltres obrir les portes d'un camp que desconeixiem, com també suposem que ho haurà estat per molts dels lectors. Des d'aquí sols ens resta donar-li les gràcies per l'amabilitat d'atendrens i per poder portar a bon terme aquesta entrevista.

